

○ Cafeteria ved skibsværftet, hvor man har været i gang med gulvmoppen. Bemærk køkkengrejet i reolen af aluminium og madam blå. I køledisken diverse retter hvor kål indgår i de fleste.

Parferie i polske Pommern

*Selvom rejsen med fru
går til Gdansk, behøver det
ikke gå ad Pommern til.
Tværtimod, er den polske
havneby den perfekte
ramme for en romantisk
weekend*

Der findes faktisk mange gode grunde til, at aflægge den polske by Gdansk et besøg på nogle dage, hvis det handler om byferie. Byen er faktisk ikke særlig polsk. Ved polens delinger i 2. halvdel af 1700-tallet, kom den under Preussen.

Fra 1919 til 1939 var den stærkt tysksindede by en selvstyrende fristad med eget senat. Prisniveauet i Gdansk derimod, er vældig polsk og går man få hundrede meter ud af bykernen ligner den en hvilken som helst anden by i det spændende land, som få danskere desværre besøger, selv om det er et af vores nærmeste nabolande.

Taler vi om et atmosfærefyldt eller romantisk ophold, er Mariacka Street det eneste rigtige sted at bo: Ingen kørende trafik, gammeldags brolægning, store stentrapper ofte afsluttet med stenugler. Øverst på de smalle 3 – 4 etagers huse ses smukke gavle i forskellig profil. Nedlørsør er kunstværker i sig selv, - mange afsluttet af dragehoveder.

Når man kommer hjem fra en bytur og ser en ensom kat lunte over den brolagte gade, er det nok det tætteste, man kommer på en Charles Dickens film.

I 1945 så her ikke sådan ud. Byens midte og havneområde var totalt udbombede. Hitler krævede, ved et ultimatum byen indlemmet i det tyske rige og Gdansk har den tvivlsomme ære, at være den første, som blev angrebet af nazisterne under 2. verdenskrig. Til gengæld kunne det ikke gå stærkt nok med at komme ud af den tysksindede enklave ved krigens afslutning. Det lå i kortene at polakkerne ville gøre krav på området.

Relativt nyt museum

Den historie og mange andre kan man opleve i det relativt nyopførte WW2 museum fra 2017. Bygningen er i sig selv speciel og interessant, som en stor klods der er banket skævt ned i jorden. Selve museet ligger tre etager under jorden og man skal afsætte mindst tre timer til besøget.

En mikroskopisk lille del af udstillingen består af tre nøgler, som blev anvendt da nogle polakker låste 200 jøder inde i en lade og brændte den af. Der var faktisk en del antise-

mitisme i Polen, da nazisterne invaderede og netop denne meget lille del af udstillingen har været genstand for stor turbulens.

Ved en omstridt lov fra 2018, er det bestemt, at kz-lejrene ikke må omtales som polske kz-lejre. Man må ikke udtale sig så man, på nogen måde, formidsker nazisternes ansvar for det der skete under krigen. Strafframmen går op til frihedsberøvelse i tre år. Polakkerne vil helst se sig selv udelukkende som tappert kæmpende for deres frihed imod den tyske overmagt.

Hvis man troede, at Polen har haft en form for tålt venskab med Rusland, kan man godt tro om. Der er nærmest ingen grænser for i hvor dårligt lys man får stillet naboen mod øst. Så hjalp det et fedt, at man i sin tid navngav Warszawa-pagten efter den polske hovedstad. Men tænk en gang på dette: Først fem og et halvt års besættelse, hvor den polske befolkning nærmest ikke blev regnet for rigtige mennesker af nazisterne og blev behandlet derefter. Så fulgte 44 års okkupation under Sovjetunionen. I den sammenhæng fylder 5 års relativ fredelig besættelse i Danmark ikke meget. Det er en imponerende udstilling, som også belyser danske emner under 2. verdenskrig.

Polsk madkunst

Gdansk er en meget turistvenlig by. Under-tegnede har kun været der to gange, begge i forbindelse med påsken, men at dømme efter antallet af hoteller og restauranter er byen gearet til at modtage rigtig mange turister især fra Tyskland og Skandinavien, samt nationale turister.

Typiske polske restauranter findes skam, men hvorfor lade sig nøje med det (undskyld polakker!), når der er så meget andet at vælge imellem. Vi går i clinch med hele registeret fra gourmet (lam med sorbet-is, sammen) til mere studentertagtig kost. Der er ikke noget at udsætte på det.

Polakkerne har ellers skudt sig lidt i foden, ved nærmest ikke at modtage indvandrere eller flygtninge. Det afspejles i menuen, når man rejser rundt i det store land, hvor nogle ganske få dürum grillbarer i de store byer faktisk er det eneste eksotiske man bliver udsat for.

Byen har en helt nyopført Philharmonik, men desværre er her ikke program denne weekend, - ej heller andre steder i byen. Vi er til musik, så jeg standser et par typer med instrumenter på gaden, som henviser til en jamssession senere på aftenen. Jam kan være godt nok, men i det her tilfælde har en ung tangentspiller placeret sig i musikkens centrum med sin egen skæve stil, og så fungerer det ikke. Samspil handler om at lytte til de andre, samt at kunne se sig selv i sammenhængen. Det

er nu alligevel ganske interessant at sidde i kælderlokalet og betragte hele scenariet som de eneste ikke-polakker. Oven for spillestedet står en ung fyr og ryger. Han taler oven i købet engelsk, hvilket ikke er nogen selvfølge, heller ikke blandt yngre mennesker.

Gennemsnitsløn for folk her? Han tænker lidt over det, inden han svarer: 2500 zloty om måneden (4700 kroner). Så er fadøllen til 20 kroner pludselig ikke så billig, ej heller hovedretten på restauranten til 40 kroner.

Om formiddagen er vi i hattebutik. For tre år siden stod her en meget gammel kone og hendes ca. 60-årige søn. Nu er her to andre, men næste lige så gamle. Konen kan lidt engelsk. Jeg spørger ind til, hvad der er blevet af dem jeg mødte sidst jeg var her. »Only cash pay«, svarer damen. Engelskkundskaberne er begrænset til ting, der vedrører hatte. De flotte og farverige håndlavede filthatte fremstilles her på stedet og endevæggen er prydet af adskillige diplomer i hattekunst. Vi investerer i en enkelt damehat. Priserne ligger omkring 125 – 200 kroner Uniformskasketter lidt dyrere. Der er sådan lidt »Matador-stemning« fra en svunden tid, når man står og nyder synet af de gamle lokaler. En åben dør fører ud til værkstedet. Her kan damen hurtigt rette størrelsen til eller foretage små ændringer, efter ønske fra kunden.

Solidaritet og Lech Walesa

Tilbage i 80'erne arbejdede der 17.000 mennesker på Lenin-skibsværftet, hvor Solidaritet fødtes i 1980-81. Den første frie fagforening bag jerntæppet fik hurtigt 9,5 millioner medlemmer, og resten af historien kender de fleste vel i store træk. I dag er området stadig stort og imponerende med gigantiske stykgodskraner og rygende skorstene, men området består af flere mindre virksomheder og virker temmelig nedslidt.

Vi finder let frem til den historiske indgangsport med Solidarinos' banner og billede af den polske ex-pave Johannes Paul den 2. En flok børnehavebørn passerer ud gennem den mindre sidelåge. De har besøgt museet, som beskriver værftets og fagforeningens historie.

En lille kiosk med Lech Walesa og Solidarinos-merchandise er lukket for sæsonen, eller måske for altid. Museet er nyt og lækkert indrettet. Der spares ikke på detaljerne og dramatiske lydspor ledsager speaket, når der fortælles om de vigtige begivenheder i starten af firserne. Det hele er super interessant og fornemt serveret, men også en kende glorificerende, når det opleves med danske øjne. Det er stor og vigtig historie, der skrives i de dage og uger, ikke mindst set med nationale øjne. Det er svært ikke at få en klump i halsen.

Udstillingen afsluttes af Pavens hvide popemobil i egen originale udgave. Hvordan hører den hjemme her? Jo, den katolske kirke, med Paven i spidsen var vigtig som opposition til det russisk støttede regime under kommunisttiden.

Lige udenfor værftsområdet ligger et lille uanseligt cafeteria med gardinerne trukket for. Det ser lukket ud, men et skilt indikerer, at der er åbent. Vi går ind. En gulvmoppe med spand står parkeret midt på gulvet. To små luger giver et kig ud i et køkken. En venlig kone spørger, hvad vi kunne tænke os. Vi er helt lamslåede af kældolmerne i glasdissen, alukøkkengrejet på hylderne og interiøret som helhed. En arbejdsmand parkerer sin bil udenfor og henter hjemmევან en stor skål med kålsuppe ved lugen. Dybt koncentreret spiser han indholdet på blot 4 – 5 minutter, afleverer skålen og forlader lokalet. Ikke så meget pjat med snak eller med check af mobiltelefon.

Det er ikke nogen Michelin-restaurant det her, men vel nærmest en kantine for værftsarbejderne. Det er lidt synd de andre turister, der kun går rundt og ser på souvenirs i gågaden og som går glip af en autentisk oplevelse som denne.

Ikke særlig polsk

Vel er Gdansk ikke særlig polsk, men man skal ikke mange hundrede meter uden for centrum før man møder en kiosk bygget af brædder og træplader, med et enkelt vindue og opvarmet af en lille kakkelovn, og hvor der sælges frugt og grønt, cigaretter og surkål i gennemsigtige plasticspande og roget skinke. Det er det rigtige Polen, som giver en følelsen af »gode gamle dage« og som siger: »Behold jeres smarte cafeer og storcentre, så længe vi kan få en sludder med naboen her«. Det er en af grundene til at vores familie har besøgt landet flere gange, end det lige kan gøres op ved hurtig hovedregning. Polska na ciebie czeka! Polen venter dig!

: bonus

BYFERIE

Polsk byferie er også: Farverige markeder med frugt og grønt samt uldvarer. Ravsmede og national keramik fra »Boleslawiec«.

Lufthavne i Billund og Kastrup har utallige polske byer som destinationer, også til små priser.

Køretid i bil fra Padborg ca. 6 - 7 timer.

○ Museet for 2. verdenskrig skal med sine 23.000 kvm, være det største i verden om sit emne. Også arkitektonisk skiller det sig ud.

○ Mariacka-gaden blev, som det meste af Gdansk lagt i ruiner under 2. verdenskrig, men er genopført i oprindelig stil.

○ Lech Walesa da han stod i spidsen for fagforeningen Solidaritet og 17.000 strejkende arbejdere. Billedet er fra det imponerende museum som handler om den historiske strejke.

○ Hattebutik hvor et ældre ægtepar lagerfører alt fra officerskasketter til klassiske damehatter. Det er som at komme ind i kulissen til Matador.

○ Pensionister sælger blomster, frugt og grønt samt hjemmelavet brugskunst sælges fra fortovs-kanten og der er altid tid til en sludder.

○ Den historiske indgangsport til skibsværftet i Gdansk med 'Solidarinos' banner og billede af den polske ex-pave Johannes Paul den 2.